

Магістр 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ НА ОСНОВІ ПОБУДОВИ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА

Анотація. Удосконалено методичний підхід до оцінки фінансового стану банку на основі побудови узагальнюючого інтегрального показника, який складається з інтегральних таксономічних показників оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності системи управління банку.

Аннотация. Усовершенствован методический подход к оценке финансового состояния банка на основе построения обобщающего интегрального показателя, который состоит из интегральных таксономических показателей оценки финансовой устойчивости, деловой активности, ликвидности и эффективности системы управления банка.

Annotation. A concept "mortgage loan" is considered, risks are certain, that inherent to this kind crediting. The basic classifications of risks are formed and the theoretical methods optimization of risks of mortgage loans are created.

Ключові слова: фінансовий стан, стійкість, ліквідність, ділова активність, інтегральний таксономічний показник.

Ефективність функціонування банківської системи країни визначається фінансовим станом кожного окремого банку. У посткризовий період особливої важливості набуває оцінка та аналіз фінансового стану банків для попередження кризової ситуації та подальшого їх функціонування. Оцінка фінансового стану банку характеризується значною кількістю як абсолютних, так і відносних показників, що ускладнює отримання узагальненої оцінки фінансової стійкості банку, тому виникає необхідність у розробці методичного підходу до оцінки, який дозволить інтегрувати вихідну інформацію й отримувати єдине значення.

Окремі питання щодо оцінки фінансової стійкості банку висвітлені в роботах Волика Н. Г. [1], Єріс Л. М. [2], Кочеткова В. М. [3], Крухмаль О. В. [4; 5] та інших.

Науковець Малахова О. Л. [6] зазначає, що у сучасній практиці банківської діяльності в Україні найчастіше використовуються чотири основні методи оцінки фінансового стану та визначення фінансової стійкості комерційних банків, а саме: коефіцієнтний аналіз; інтегральний; бально-рейтинговий та факторний аналіз.

У роботі здійснено інтегральну оцінку фінансового стану банку на прикладі АТ "УкрСиббанк", яка полягає у побудові узагальнюючого інтегрального показника, який складається з інтегральних таксономічних показників оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності управління банку, кожен з яких описується певною сукупністю окремих показників. Узагальнюючий інтегральний показник оцінки фінансової стійкості банку розраховується за середньою геометричною інтегральних показників оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності управління банку.

Можна визначити основні переваги інтегрального показника, реалізація яких характеризується таким чином [7]:

- по-перше, він синтезує в собі весь вплив включених у дослідження показників;
- по-друге, зводить проблему оцінки ефективності управління ВПП до одного кількісного значення, що значно полегшує економічну інтерпретацію отриманих результатів;
- по-третє, не вимагає попереднього виділення підмножин сильно корельованих ознак і не приводить до виділення декількох некорельованих факторів.

При побудові таксономічного показника вихідною матрицею виступає така матриця, що складалася зі значень системи показників за досліджуваний період часу. Показники-ознаки, що дозволили оцінити фінансовий стан банку, представлені у вигляді чотирьох груп: оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності системи управління банку.

На наступному етапі було здійснено стандартизацію. Одночасно відбувалося вирівнювання дисперсій (кожна дисперсія дорівнює одиниці), а також значень ознак (усі середні арифметичні дорівнюють нулю).

Паралельно із цим обрану сукупність було приведено до одного типу, тобто визначено еталонний рівень, у даному випадку це відбувається за критерієм min-max. Порівняльний аналіз відносно еталона за критерієм min-max дозволив отримати оцінку з рівнем розвитку явища в аналізованій сукупності [8].

Вихідним елементом інтегрального показника служить відстань між стандартизованими даними та стандартизованим еталоном:

$$\sigma_i = \sqrt{\frac{\sum_{j=1}^n (x_{ij} - \bar{x}_i)^2}{n}}. \quad (1)$$

$$d_j = \left(\sum_{i=1}^m (z_{ij} - z_{i0})^2 \right)^{1/2}. \quad (2)$$

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_i}{\sigma_i}. \quad (3)$$

$$d = \bar{z}_d + a s_d. \quad (4)$$

$$a = 3, \bar{z}_d = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n d_j. \quad (5)$$

$$s_d = \left(\frac{1}{n} \sum_{j=1}^n (d_j - \bar{z}_d)^2 \right)^{1/2}. \quad (6)$$

Розрахунок інтегрального показника здійснили за формулою:

$$I_j^* = 1 - I_j. \quad (7)$$

$$I_j = \frac{d_j}{\|d_j\|}. \quad (8)$$

Інтерпретація таксономічного показника полягає у такому: він приймає високі значення при близьких значеннях показників у системі до еталона і низькі значення при далеких [8].

Результати обчислення інтегральних показників оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності управління банку наведено у таблиці.

Таблиця

Значення інтегральних показників, що утворюють узагальнюючий інтегральний показник оцінки фінансового стану АТ "УкрСиббанк"

Інтегральний показник оцінки	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
фінансової стійкості банку	0,200	0,276	0,320	0,167
ділової активності банку	0,526	0,434	0,636	0,344
ліквідності банку	0,416	0,328	0,530	0,648
ефективності управління банком	0,309	0,382	0,491	0,251
Узагальнюючий інтегральний показник оцінки фінансового стану	0,34	0,35	0,48	0,31

Таким чином, у роботі реалізовано методичний підхід до оцінки фінансового стану банку на основі побудови узагальнюючого інтегрального показника, який складається з інтегральних таксономічних показників оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності системи управління банку. Такий підхід дозволяє визначати тенденції розвитку банку та своєчасно реагувати на відхилення.

Наук. керівн. Колодізев О. М.

Література: 1. Волик Н. Г. Удосконалення моделі комплексного оцінювання фінансової стійкості банків на основі рейтингової системи / Н. Г. Волик // Держава та регіони. – 2009. – № 6. – С. 46–50. 2. Єріс Л. М. Теоретичні та практичні підходи до рейтингової оцінки фінансової стійкості банків / Л. М. Єріс, О. В. Крухмаль // Економіка Криму. – 2008. – № 22. – С. 59–63. 3. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти : монографія / Кочетков В. М. – К. : КНЕУ, 2002. – 256 с. 4. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динамічної стабільності діяльності банку / Крухмаль О. В. // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9(63). – С. 43–50. 5. Крухмаль О. В. Формування системи показників оцінки фінансової стійкості банків / О. В. Крухмаль // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкові перетворення в Україні в умовах світових інтеграційних процесів : зб. наук. праць ; Національна академія наук України, Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2005. – Вип. 6(LVI). – С. 390–395. 6. Малахова О. Л. До питання щодо забезпечення фінансової стійкості банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_SND_2007/Economics/19142.doc.htm. 7. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в эконометрическом моделировании / Плюта В. ; пер. с польск. В. В. Иванова. – М. : Финансы и

статистика, 1989. – 175 с. 8. Малярец Л. М. Построение обобщающих показателей в оценке конкурентных преимуществ предприятия / Л. М. Малярец // *Економічний вісник*. – 2004. – С. 432–438.